

## KREATIVLIKNING PSIXOLOGIK ASOSLARI

Faxriddinovna Rayhona Umidjonova

Chirchiq davlat universiteti

Boshlang'ich va Maktabgacha ta'lim fakulteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Ozodqulov Olimjon Bahodir o'g'li

ChDPU Psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Ilmiy rahbar: [olimjonozodqulov30@gmail.com](mailto:olimjonozodqulov30@gmail.com)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17825334>

**Annotatsiya:** Ushbu matn kreativlik tushunchasi, uning psixologik asoslari, asosiy belgilar va shaxs rivojlanishidagi roli haqida ma'lumot beradi. Matnda kreativlikning divergent fikrlash, tasavvur boyligi, moslashuvchan fikrlash va ichki motivatsiya bilan bog'liqligi tushuntirilgan. Shuningdek, kreativlikning kundalik hayot, ilm-fan, ta'lim va jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati yoritilgan.

**Kalit so'zlar;** kreativlik, ijodiy fikrlash, divergent fikrlash, tasavvur, original g'oya, motivatsiya, moslashuvchanlik, noodatiy yechim.

**Annotation:** This text provides information about the concept of creativity, its psychological foundations, main characteristics, and its role in personal development. It explains the connection between creativity and divergent thinking, imagination, flexible thinking, and intrinsic motivation. Additionally, the importance of creativity in everyday life, science, education, and societal development is highlighted.

**Keywords:** creativity, creative thinking, divergent thinking, imagination, original idea, motivation, flexibility, innovative solutions.

### KIRISH

Kreativlik - bu inson ongining eng murakkab, eng sarmahsul va eng qimmatli imkoniyatlaridan biri bo'lib, yangi, noodatiy, original va amaliy qiymatga ega bo'lgan g'oyalarni yaratish qobiliyatini anglatadi. Kreativlik faqat san'at yoki adabiyotga xos bo'lgan tushuncha emas. U kundalik hayotdan tortib ilm-fan, texnika, ta'lim, biznes, muhandislik, kommunikatsiya va boshqaruvga bo'lgan barcha sohalarida o'z ifodasini topadi. Inson kreativ bo'lishi uchun keng tasavvurga, o'zgacha fikrlashga, ichki erkinlikka va muammolarni noodatiy yo'l bilan ko'ra bilish qobiliyatiga ega bo'lishi zarur.

Psixologiya fanida kreativlik shaxsning tug'ma qobiliyatlari, hayotiy tajribasi, intellektual salohiyati, motivatsiyasi va irodaviy fazilatlarining o'zaro uyg'unlashuvi natijasida shakllanishi ta'kidlanadi. Ko'plab tadqiqotchilar kreativlikni odamning mavjud bilim, malaka va tajribalarini yangi holatlarga moslab qayta ishlashi, ulardan yangi kombinatsiyalar yaratishi va original g'oyalar hosil qilishi bilan izohlaydi. Demak, kreativlik - faqat fantaziya mahsuli emas, balki tafakkurning chuqur, tannarxi yuqori bo'lgan intellektual jarayonidir.

Kreativlikning eng muhim ko'rsatkichlaridan biri - bu original fikrlash. Odatda odamlar muammoni hal qilishda an'anaviy, allaqachon sinovdan o'tgan yo'llarni tanlaydi, lekin kreativ shaxs yangilik yaratishga ishtiyoq bilan yondashadi. U standart chegaralarni buzishga, mavjud qoidalarni yangicha talqin qilishga, kutilmagan g'oyalarni ilgari surishga moyildir. Shuning uchun kreativlikning yana bir asosiy belgisi - moslashuvchan fikrlash, ya'ni vaziyat o'zgarganda fikr yo'nalishini tezda o'zgartira olish, bir muammoni turli burchakdan ko'rib chiqish, oqilona va noodatiy yechimlar topishdir.

Psixologlar ta'kidlaganidek, kreativlikning markazida divergent fikrlash turadi. Divergent fikrlash - bu bir masala bo'yicha bir necha xil yechim variantlarini taklif qilish qobiliyati bo'lib, u ijodiy fikrlashning asosiy mexanizmidir. Bu jarayonda shaxs oddiy assotsiatsiyalardan tashqariga chiqadi, o'z tasavvuriga tayanadi, turli fikrlar o'rtasida yangi bog'lanishlar yaratadi. Aynan tasavvur boyligi kreativlikning kuchli omillaridan biri sanaladi. Tasavvuri keng bo'lgan shaxs obrazlarni erkin o'zgartira oladi, ularni yangi mazmunda qayta yarata oladi va shu orqali original g'oyalar shakllantiradi.

Kreativlik faqat intellektual jarayon emas, balki emosional-irodaviy sifatlar bilan ham chambarchas bog'liq. Ijodiy shaxslar odatda o'z fikrida qat'iy, tavakkal qilishga tayyor, o'z imkoniyatlariga ishongan bo'ladilar. Ular ko'pincha tanqidga bardoshli bo'lib, o'z fikrlarining to'g'riligini amalda isbotlashga harakat qiladilar. Ichki motivatsiyaning yuqoriligi kreativlikni faollashtiruvchi eng kuchli omillardan biridir. Agar shaxs o'z ishiga chin dildan qiziqsa, unda yangi g'oya yaratish jarayoni yanada samarali kechadi.

Bugungi kunda kreativlik jamiyat rivojlanishining eng muhim resursiga aylangan. Global raqobat, texnologik yutuqlar, tezkor o'zgaruvchan bozor sharoitlari kreativ fikrlovchi insonlarni ko'proq talab qilmoqda. Ta'lim tizimi ham bolalarda tasavvur, erkin fikrlash, muammoga ijodiy yondashish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Chunki kelajak kasblarining aksariyati aynan kreativ fikrlashni talab qiladi. Innovatsiyalar, startaplar, yangi texnologiyalar, ilmiy kashfiyotlar - bularning barchasi kreativ yondashuv natijasidir.

Kreativlik kundalik hayotda ham muhim ahamiyatga ega. Inson uy ishlarini tashkil etishda, vaqtni boshqarishda, insonlar bilan muloqotda, turli vaziyatlarni hal qilishda kreativ bo'lsa, uning hayoti ancha qulay, samarali va mazmunli bo'ladi. Shuning uchun kreativlik - har bir insonda bo'lishi mumkin bo'lgan va muntazam rivojlantirilishi zarur bo'lgan universal qobiliyatdir. Inson yangi tajribalarni sinash, yangicha fikrlash, savollar berish, tajriba qilish orqali o'z kreativ salohiyatini doimiy rivojlantirib borishi mumkin.

### **XULOSA**

Shu tariqa, kreativlik inson faoliyatining barcha jabhalarida muhim o'rin egallagan murakkab psixologik jarayon bo'lib, u shaxsning intellektual, emosional va irodaviy imkoniyatlarining uyg'unlashuvi natijasida yuzaga keladi. Kreativ fikrlash insonni o'zgacha qiladi, unga yangilik yaratish, o'ziga xos bo'lish, jamiyatda o'z o'rnini topish va muvaffaqiyatga erishish imkonini beradi.

### **Adabiyotlar, References, Литературы:**

1. Axmedov, N. (2005). Psixologiya asoslari. Toshkent: Fan.
2. Qodirov, S. (2010). Insonning ijodiy rivojlanishi. Toshkent: Sharq.
3. Rasulov, A. (2012). Psixologiyada kreativlik va ijodiy fikrlash. Toshkent: Universitet nashriyoti.
4. Xolmatov, T. (2015). Shaxs va uning kreativ salohiyati. Toshkent: Ma'naviyat.
5. Mirzaev, R. (2018). Ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish metodikasi. Toshkent: Fan va texnologiya.